

звертаючи увагу на деталі етнографічного плану, користуючись історичними даними і, звичайно, фольклором. К.Забарило підкреслює: “Щедро збагативши свої поеми міфами, а “Одіссею” ще й чудовими казками, Гомер з більшою або меншою докладністю показує й ділову сторону ведення війни... сюди належить опис різних видів озброєння, розповідь про стратегію й тактику з обох боків” [2,8]. Таким чином, конкретний життєвий матеріал, використаний Гомером у своїх поемах дає підстави твердити, що в зображенні подій він виступав не просто як автор епічного твору, майстер художнього осмислення певної епохи, а і як свідок зображуваних подій.

1. Гомер. Одіссея / Переклад, прим., словн. Бориса Тена. - К.: Дніпро, 1968. – 462 с.
2. Забарило К. Гомерова “Одіссея” та її місце в світовій літературі // Гомер. Одіссея/ Переклад, прим., словн. Бориса Тена. - К.: Дніпро, 1968. - С. 5 – 24.
3. Кесседи Ф. От мифа к логосу. - М.: Мысль, 1972. - 312 с.
4. Тахо-Годи А. Гомер и его поэмы. Гомер. Илиада. Одиссея. – М.: Просвещение, 1987. – С. 5 - 20.
5. Трельч Е. Историзм и его проблемы. – М.: Юрист, 1994. – 719 с.

Сердюк Л.П.

Чернівецький національний університет

ШАРЛЬ ПЕГІ /ВНЕСОК “САНІЕРС ДЕ ЛА КІНЗАЙНЕ” У ФОРМУВАННЯ СУСПІЛЬНОЇ СВІДОМОСТІ КІНЦЯ ХІХ СТОЛІТТЯ/

Шарль Пегі, видатний французький патріот, політичний активіст, філософ, борець за ідеї соціальної справедливості, з молодих років готує себе до політичної діяльності в ім'я “милої” Франції. Студіюючи науки в Еколь Нормаль, він об'єднує своїх однодумців та створює 1896 р. в Орлеані “групу соціальних досліджень”, учасники якої по-юнацьки палко, але політично незріло мріяли про щастя всього людства, спираючись на позиції соціалістичних теорій: “Вони уявляли, що соціалізм – це сукупність всього того, що готує їх соціальну революцію й вважали, що ця їхня соціальна революція повинна привести до щастя всього людства”, - писав про себе та друзів у третьому зошиті своїх зошитів Пегі 21 грудня 1900 р. Подальше формування політичних поглядів Пегі продовжується під час співпраці поета з “*Révue socialiste*”. Починаючи з лютого 1897 р., Пегі видає два маніфести: “Про соціалістичне місто” та “Марсель, перший діалог про гармонійне місто”. В них він обґрунтовує свою допоки нечітку соціалістичну мрію, своє бачення “града гармонії” та висловлює запальну впевненість у встановленні всевітньої соціалістичної республіки, а свою високу громадянську місію вбачає в підготовці народження нового суспільства: “Висловімося ясніше: для філософа, для будь-кого, хто філософує, наш соціалізм був і не міг не бути ані чим іншим, ніж

релігію земного спасіння людства засобами оздоровлення робочого класу, оздоровлення праці та світу праці, засобом реставрації праці та достоїнств праці” [1, 132–135]. Тут Пегі запевняє, що, пройшовши ці етапи оздоровлення суспільства, такий соціалізм привів би до оздоровлення нації, служив би та захищав інтереси суспільства. Ромен Ролан називав такі оригінальні ідеї соціалізму Пегі “соціалістичним містицизмом” [1, 658].

У цей період формування світоглядних принципів Пегі-патріота та націоналіста на нього суттєво вплинула справа Дрейфуса. Французька інтелігенція, яка пристрасно захищала безневинно звинуваченого, була глибоко розчарована перемогою пануючої буржуазії. Вона, переживши стан глибокої духовної та політичної кризи, упевнилася в неможливості реалізації їх кращих патріотичних сподівань та надій. Ця криза спричинила занепад панування ідей соціалізму серед друзів та однодумців Пегі. Тому можна припустити, що створенню Шарлем Пегі “Cahiers de la Quinzaine” сприяло бажання засновника об’єднати невелику групу відданих ідеї соціальної справедливості дрейфусарів. Спочатку “Кайє” мали суто соціалістичну орієнтацію. Вони виступали проти агресії у світі, проти злиденності та зубожіння найбідніших. У статтях “Про Грип”, “Коротка відповідь” Пегі виступає проти плутанини соціалізму з матеріалізмом та атеїзмом, проти змішування мистецтва та ідеї, він виступає як супротивник будь-якого конформізму. У своїх “Кайє” Пегі розвінчує демагогію та антиклерикалізм як несумісні з цінностями, що відстоювались у дрейфусарській кампанії. У статті “Наша молодість” (1910) Пегі дає остаточне роз’яснення понять “містика” та “політика” та розкриє чинники деградації з однієї в іншу. Під час цієї боротьби Пегі відкриває для себе витоки національної традиції та розпочинає відкриту боротьбу з інтелектуальною партією (“Про ситуацію, яка склалася сьогодні в інтелектуальній партії”, 1907; “Про ситуацію, що склалася останнім часом в інтелектуальній партії перед випадковостями мирської слави”, 1908). Сам інтелектуал, Пегі ніколи не грав, не жонглював думками. Тому він так рішуче нападає на цю партію. “Згідно з Пегі, головне зло новітнього світу походить від надмірного панування інтелектуалізму, який перебільшує свої сили та який свідомо чи несвідомо перетворюється на метафізичну доктрину. Інтелектуалізм забув про корені, що зв’язують його з життям” [2, 42]. Пегі звинувачує цю партію в прагненні духовного царювання, в отожднюванні інтересів держави з інтересами панівного класу й виправдовуванням цього уявними вимогами прогресу. “Все зло сучасного життя полягає в тому, що сучасні інтелігенти, сучасні представники інтелектуалізму, люди, які діють під прапором цієї доктрини, намагаються використовувати вічне в інтересах земного” [2, 43–44]. Пегі ясно бачить, як містика перероджується в політику та панує в сучасному французькому суспільстві. Він вважає, що старе покоління живе застарілими ілюзіями, нав’язаними республіканським містичним кольором. А молодь вважає себе надто розумною, щоб зважати на будь-яку містику. І стає зрозумілою бентежність поета-патріота за долю суспільства, яке, на його думку, втрачає віру як в республіку, так і в Бога та відкидає всі національні традиції [3,4]. Ромен Ролан у своєму дослідженні, присвяченому Шарлю Пегі, говорячи про політичний аспект дрейфусіади, підкреслює, що для поета це була битва моральна, релігійна, бо Пегі

“...на все дивився з точки зору вічного спасіння Франції... Ми не могли жити інакше: ми були охоплені смертельною тривоною за вічне спасіння нашого народу... Все було проти нас – розсудливість та закон. Те, що ми здійснювали, межувало з божевіллям або зі святістю... Ми говорили, що народ, оберігаючи свою честь, не має права проходити повз будь-якого безчесного, несправедливого або зловмисного вчинку, який загрожуватиме розірвати суспільний договір” [1, 656].

За своєю стилістикою, манерою викладення думок, “Cahiers de la Quinzaine” далекі від наукових трактатів. Це, скоріше, роздуми та ідеї, викладені публіцистом, полемістом, навіть моралістом, які не завжди обґрунтовані, проте завжди сповнені палкого бажання служити істині: “У сфері політики точилася мужня боротьба за істину. Не менш необхідно було захищати її й у мистецтві. Одне невіддільне від іншого. Принцип справедливості – це не хвилювання серця, не туманний сентименталізм – це розум, ясність духу... Треба виховувати в душах людей любов до істини, почуття істини, нагальну потребу в істині... Істина перш за все...” [1, 87-89]. Заради цієї істини Пегі ладен був віддати життя: “Справедливість та Істина, які були нам дорогі, заради яких ми всім пожертвували, не були для нас абстрактними істиною та справедливістю, здобутими з книжок, - вони були невіддільні від нашої душі, від християнської віри” [1-й зошит “Кайє”, січень 1900].

Ромен Ролан, один із співзасновників “Cahiers de la Quinzaine”, одразу після виходу у світ перших номерів видання писав: “Я знаю живих людей революції, особливо одного – його ім'я Шарль Пегі. Це молода людина 25-28 років, пристрасний соціаліст, який раптом відійшов від соціалістичної партії тому, що вважає її занадто деспотичною й такою, що зрадила справі справедливості. Але це не вплинуло на його демократичні переконання. Вони стали ще більш полум'яними та чистими. Він заснував журнал, де сам-один із вражаючим красномовством висловлює найсміливіші істини всім сильним світу цього в усіх партіях. Він хоче очистити суспільну думку, покласти в основу соціальної революції перетворення моралі та розуму...” [5, 314].

Протягом майже 15 років Пегі був не тільки керівником “Кайє”, головним редактором, але й невгамовним генератором ідей справедливості та свободи. Незважаючи на будь-які труднощі, завдячуючи своїй енергії та безмежній вірі в Добро, він зберіг до кінця своє видання. “Cahiers de la Quinzaine”, хоча й не мали великої кількості передплатників, відіграли визначну роль у літературному житті інтелектуальної та духовної Франції.

Майже проігнорований за життя, не оцінений та майже ненависний, Шарль Пегі був широко визнаний після своєї героїчної смерті заради “милої” Франції.

1. Роллан Р. Собрание сочинений: В14 т. - Т.14. – М., 1958.
2. Селибер Г. Шарль Пегі // Русская мысль. Кн. 10. – М., 1915. - С. 32-52.
3. Péguy Ch. Cahiers de la Quinzaine. 20/1 1900. – Gaillimard, P.
4. Péguy Ch. Cahiers dt la Quinzaine. 6/10 1907/ - Gaillimard, P.
5. Rolland R. Péguy. En 3 volumes. V. 2. - P., 1924.